

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

KUTSESTANDARD

Puukäsitöoline, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Puukäsitöoline, tase 4 kutse- ja täiendusõppe õppekavade koostamise ning isikute kutsealaste kompetentside hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Puukäsitöoline, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

4. taseme puukäsitöoline valmistab enda koostatud tööjooniste, etteantud kavandite või lihtsamate esemete järgi kvaliteetseid ja esteetilisi traditsioonilistes või kaasaegsetes põhitehnikes puidust käsitöoesemeid. Ta tahub, vestab, valmistab lihtsamaid vorme, ühendab detaile, (tapib, põimib, liimib), kaunistab, kirjab ja viimistleb esemeid. Ta oskab teha puitesemete lihtsamaid parandustöid.

Tema tegevus hõlmab ka toore ja kuiva puitmaterjali varumist, säilitamist ja töötlemist. Puukäsitöoline kasutab tavapäraselt oma töös traditsioonilisi käsitööriistu, vajadusel ka elektritööriistu ja lihtsamaid puidutööluspinke (saag-, höövel-, puur-, ja treipinke).

Ta on omandanud süvendatult vähemalt ühe järgmistest erioskustest: tahumistööd, looduslikest materjalidest punumine, treimine, painutamine, puidu nikerdamine, intarsia ja lihtsate täispuidust mööbliesemete (nt pink, tool, kirst) valmistamine.

Puukäsitöoline vastutab talle antud tööülesannete täitmise eest. Ta on valmis oma oskuste piires kaastöötajaid juhendama.

Puukäsitöoline peab kinni käsitöömeistri eetikanõuetest ning järgib tööohutuse ja keskkonnahoiu reegleid. Ta võib töötada puutööstuse ettevõttes või tegutseda iseseisva ettevõtjana.

Puukäsitöoline on valmis turundama oma toodangut, teostama oma ideid, uuendama, parandama ja täiendama olemasolevaid tooteid, suhtlema tellijatega ning osutama teenuseid, nagu näiteks esemete valmistamine etteantud kavandite järgi, allhanke tegemine ja harrastajate juhendamine oma oskuste piires. Puukäsitöoline võib end täiendades (nt rakenduskõrgkoolis õppides) saada puidu konservaatoriks, puupillide valmistajaks, paatide ehitajaks, korvipunujaks vms.

Seotud kutsed:
Puukäsitöoline, tase 3
Tisler

A.2 Tööosad

- A.2.1 Puidust käsitöoesemete valmistamine
- 2.1.1 Esemete kavandamine.
 - 2.1.2 Materjalide varumine, säilitamine, ettevalmistamine ja kasutamine.
 - 2.1.3 Tööprotsessi ettevalmistamine.
 - 2.1.4 Töövahendite ettevalmistamine ja kasutamine.
 - 2.1.5 Ergonoomilise ja ohutu töökeskkonna loomine.
 - 2.1.6 Esemete valmistamine ja viimistlemine.
- A.2.2 Puittoodete ja -teenuste turundamine
- 2.2.1 Toodete ja teenuste kujundamine.
 - 2.2.2 Toodete ja teenuste kaubastamine.

Valitavad tööosad
A.2.3 Tahumistöö. A.2.4 Põimimine. A.2.5 Treimine. A.2.6 Painutamine. A.2.7 Puidu nikerdamine. A.2.8 Intarsia valmistamine. A.2.9 Lihtsate täispuidust mööblitoodete valmistamine.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Töökoormus võib jaotuda ebaühtlaselt, vajadusel tuleb valmis olla hooajatööks. Töö võib olla füüsiliselt pingutav, sundasendit nõudev ja kiire tempoga. Võib esineda kokkupuudet tolmu, müra või vibratsiooniga, mis võib kujutada ohtu tervisele (allergia vms), mistõttu on vaja kasutada töökaitsevahendeid ning järgida tööohutusnõudeid.
A.4 Töövahendid
Traditsioonilised käsitööriistad, elektritööriistad ja lihtsamad puidutöötluspingid jm.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Töös on oluline käeline osavus, ruumiline kujutlusvõime, ilumeel, täpsus, proportsioonitunnetus, püsivus, pühendumine, loovus, õpivalmidus ja vastutustunne.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Puukäsitööliseks saab õppida õppeasutuses või meistri käe all.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Puuesemete valmistaja, tislari-, skulptori abiline jm.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1-B.2.2 tõendamine, lisaks valikust B.2.3-B.2.9 ühe kompetentsi tõendamine ning läbiva kompetentsi B.2.10 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Puidust käsitööesemete valmistamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) visandab oma idee tööjoonisena, koostab ja loeb lihtsamate puitesemete (nt tappseotistega karp) tehnoloogilisi kaarte; 2) planeerib etteantud eseme või kavandi põhjal töö käigu koos täiendavate lisadega (möödistused, joonised); 3) varub, säilitab ja töötleb toorest ja kuiva puitmaterjali arvestades traditsioonilisi tavasid nt sobiv aeg; 4) hoiustab puitmaterjalid vastavalt edaspidise kasutamise eesmärgile; 5) valmistab tööülesandest lähtuvalt ette vajalikud materjalid ja tarvikud; 6) arvestab materjalide kulu, järgib materjalikasutuses säästlikkuse ja keskkonnanahoiu põhimõtteid; 7) planeerib tööde järjekorra ja tööülesande täitmiseks kuluva aja, arvestades tööde mahtu, toodete hulka ja tellija vajadusi; 8) valib välja sobivad töövahendid ja seadmed, kasutades vajadusel spetsialisti abi; 9) kontrollib tööriistade ja seadmete korrasolekut, järgib seadmete, töövahendite ja -riistade kasutamishuudeid ning hooldusnõudeid; 10) seab valmistusprotsessist lähtudes sisse ohutu ja käepärase töökoha ning hoiab selle korras;	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

11) valmistab eseme tööjoonise või silmamõõdu alusel vestmise, tahumise, saagimise, lõhestamise, hõõveldamise, puurimise, sulundamise ja tappimise teel;
12) kasutab esemete viimistlemisel kirjamist, painutamist, põimimist, keetmist, põletamist, immutamist;
13) teeb puuesemete lihtsamaid parandustöid (nt korkimine, lappimine, jätkamine, liimimine) kasutades sobivaid tööriistu, -vahendeid ja materjale.

Teadmised:

- 1) puitmaterjalide omadused, kasutusala ning hankimise allikad,
- 2) langetamistavad;
- 3) tervikpuu kasutusviisid;
- 4) puukäsitööriistade eesmärgipärane valik, kasutamine ja hooldus;
- 5) elektri- ja pneumotööriistade valik, kasutamine ja hooldus;
- 6) liimid ja viimistlusmaterjalid;
- 7) toote elukaare põhimõtted;
- 8) vormiõpetus, kompositsioon ja värvusõpetus;
- 9) eesti rahvakultuuri üldajalugu, eripära ja traditsioonid;
- 10) rahvapärase puutöö ajaloo arengujooned;
- 11) puutöö terminoloogia.

Hindamismeetod(id):

- 1) tööde mapp;
- 2) valmistatud ese;
- 3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);
- 4) vestlus.

B.2.2 Puidust toodete ja teenuste turundamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) vaeb toote ja/või teenuse kui toote idee teostatavust, kas on vajadust ja nõudlust uute toodete järele;
- 2) leiab oma tootele ja/või teenusele sobiva sihtgrupi;
- 3) leiab oma tootele ja teenusele sobivaima teostusviisi lähtudes sihtgrupist, oma oskustest, tootmisbaasist ja tasuvusest;
- 4) vormistab toote (pakendab ohutult ja esteetiliselt, koostab kasutusjuhendi jne);
- 5) kujundab toote ja/või teenuse hinna;
- 6) leiab võimalusi oma toote ja/või teenuse tutvustamiseks ja müügiks (laadad, töötoad vm);
- 7) korraldab toote ja/või teenuse müügi, kasutades käsitöö valmistamiseks ja müümiseks sobivaid ettevõtlusvorme.

Teadmised:

- 1) puidutöökoja tehniline baas ja majandamine;
- 2) käsitööstusliku tootmise eripära;
- 3) puidu töötlemise keskkonnamõjud;
- 4) käsitööstusliku ja tööstusliku tootearenduse meetodid;
- 5) turundamise algtõed;
- 6) tootevastutust, ettevõtlust ja kauplemist reguleerivad õigusaktid;
- 7) ettevõtlusvormid ja ettevõtluse põhitõed.

Hindamismeetod(id): praktiline töö: toote või teenuse loo (idee, teostus, müük) koostamine ja esitamine.

VALITAVAD KOMPETENSIID

Kutse taotlemisel on nõutav B.2.3-B.2.9 ühe kompetentsi tõendamine.

B.2.3 Tahumistöö

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) valib õige kirvetüübi ja valmistab kirve tööks ette: varretab ja ihub kirve;
- 2) tahub kirvega üldvorme ja lõhestab pakke;
- 3) valmistab kirvest kasutades eseme ette järgnevateks töötlemisetappideks
- 4) kasutab kirvetöödel õigeid ja ohutuid töövõtteid

Hindamismeetodid:

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

<p>1) tööde mapp; 2) valmistatud töö; 3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (võib olla ka video esitus); 4) vestlus.</p>	
B.2.4 Põimimine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad: 1) valib põimimiseks sobivat materjali: tohtu, vitsu, juuri, laaste, niint jm looduslik materjal; 2) valmistab punumismaterjali ette ja hoiustab seda, arvestades materjali eripära; 3) valdab põhilisemaid eelnevalt loetletud materjalidega punumise viise.</p>	
<p>Hindamismeetod(id): 1) vestlus. vestlus. tööde mapp; 2) valmistatud ese; 3) teooriaküsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus); 4) vestlus.</p>	
B.2.5 Treimine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad: 1) valmistab ette treimiseks sobivat materjali - nii märga kui kuiva puitu; 2) teritab treimiseks vajalikud lõikepeitlid ja seadistab treipingi, valib eesmärgipäraselt treipeitlite tüübid; 3) treib vorme elektriajami jakäsi ja/või jalgajamiga treipingil, järgib ohutusnõudeid, kasutab ohutuid töövõtteid.</p>	
<p>Hindamismeetodid: 1) tööde mapp 2) valmistatud ese; 3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus); 4) vestlus.</p>	
B.2.6 Painutamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad: 1) orienteerub painutamiseks sobivates puidu liikides ja oskab neid metsast valida. 2) valmistab ette ja painutab sobivat materjali kasutades aurutamist, keetmist jms 3) valmistab painutamiseks vajalikud rakised; 4) oskab valmistada painutatud materjalist tooteid.</p>	
<p>Hindamismeetodid: 1) tööde mapp 2) valmistatud ese; 3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus); 4) vestlus.</p>	
B.2.7 Puidu nikerdamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad: 1) orienteerub nikerdamiseks vajalikes tööriistades ja oskab neid teritada; 2) tunneb Eesti rahvapäraseid ornamente ja puitesemete kirjamise ajalugu; 3) teab ja oskab kasutada erinevad nikerdustehnikad; 4) oskab kasutada erinevaid kirjamise tehnikaid; 5) oskab luua erineva suurusega lihtsamaid skulptuurseid vorme (figuraalseid, abstraktseid).</p>	
<p>Hindamismeetod(id): 1) tööde mapp; 2) valmistatud ese; 3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus); 4) vestlus.</p>	
B.2.8 Intarsia	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad: 1) arvestab intarsia valmistamisel puitmaterjalide erinevate omadustega; 2) orienteerub intarsias kasutatavates puiduliikides (eksootilised jm);</p>	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

<p>3) arvestab intarsia kokkusobitamisel puiduliikide iseärasustega; 4) hooldab ja kasutab otstarbekalt lõiketööriistu ning intarsia lõikamise õigeid viise; 5) kasutab detailide ühendamisel erinevaid liime ning liimimisviise; 6) kasutab erinevaid viimistlemisviise (nt prantsuse poleer).</p>	
<p>Hindamismeetod(id): 1) taotleja tööde mapi ja töö(de) esitamine; 2) teoreetilised küsimused ja/või tövõtete demonstratsioon (videoesitus); 3) vestlus.</p>	
B.2.9 Lihtsate täispuidust mööblitoodete valmistamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad: 1) valib täispuidust mööblitoodete valmistamiseks sobiva materjali; 2) kasutab mööbli valmistamisel traditsioonilisi ja elektrilisi tööriistu ning puidutöötluspinke; 3) jälgib mööbli valmistamisel selle kasutusergonoomikat; 4) kasutab erinevaid mööbli viimistlusviise.</p>	
<p>Hindamismeetod(id): 1) tööde mapp 2) valmistatud ese; 3) teoreetilised küsimused ja/või tövõtete demonstratsioon (videoesitus); 4) vestlus.</p>	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.10 Puukäsitöeline, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad: 1) järgib oma tegevuses käsitöölise eetikanõudeid; (vt lisa 1 „Kutse-eetika“); 2) säilitab ja arendab oma kutseoskusi, hoiab end kursis tehnoloogiliste muutustega; 3) tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt; 4) järgib töötervishoiu-, keskkonnahoiu- ja tööohutusnõudeid; 5) arvestab kultuuripärandi hoidmise reeglitega; 6) kohaneb meeskonnaga, tajub oma rolli meeskonnas, järgib koostööreegleid; 7) suudab eriolukorras kiiresti orienteeruda, on võimeline lahendama konflikte; 8) valib sihtgrupile sobiva suhtlemisviisi, suudab aktiivselt kuulata ja lahendada sihtgrupi probleeme; 9) kasutab arvutit infootsinguks ja kommunikatsiooniks (e-kirjad, tutvustuskirjad, arved jm); 10) kasutab nii kõnes kui ka kirjas korrektset eesti keelt; 11) annab edasi kutseoskusi ja teadmisi.</p>	
<p>Teadmised: 1) kompositsioon ja värvusõpetus; 2) esitamise tehnikad (joonistamine, joonestamine); 3) puutöö terminoloogia (puidu liigid, tööriistad jne), sh võõrkeelsed terminid 4) eriala pärand (ajalugu, töötlemisviisid); 5) eesti rahvakultuuri ajalugu, eripära ja traditsioonid; 6) kutse-eetika põhireeglid (vt lisa 1 „Kutse-eetika“); 7) kutsealaga seotud õigusaktid (autorikaitse, tarbijakaitse jm); 8) suhtlemise põhitõed.</p>	
<p>Hindamismeetod(id): Läbivat kompetentsi hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.</p>	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	17-03032014-4.1/5k

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

2. Kutsestandardi koostajad	Meelis Kihulane, Olustvere TMK Elo Liiv, Kuressaare Ametikool Andres Koidu, Kersleti ateljee Janica Sepp, ettevõtja
3. Kutsestandardi kinnitaja	Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	15
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	03.03.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	13.11.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7317 Puidust, punumis- jm materjalidest tooteid valmistavad käsitöömeistrid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Woodworker, level 4
C.3 Lisad	
Lisa 1 Käsitöömeistri kutse-eeetika	